

NORGES HØYESTERETT

Den 31. januar 2013 avsa Høyesterett dom i

HR-2013-00240-A, (sak nr. 2012/1617), straffesak, anke over dom,

Den offentlige påtalemyndighet (kst. statsadvokat Benedikte Høgseth)

mot

A (advokat Øystein Storrvik)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Noer**: Saken gjelder straffutmåling ved grov dopingforbrytelse, nærmere bestemt befatning med vel 9 kg dopingmidler, jf. straffeloven § 162 b.
- (2) A, som er 30 år, ble 25. januar 2010 satt under tiltale av statsadvokatene i Oslo for innførsel av dopingmidler. Tiltalen lyder slik:

"Straffeloven § 162b første ledd og annet ledd jf fjerde ledd
for ulovlig å ha innført eller oppbevart stoff som etter regler med hjemmel i lov er ansett som dopingmiddel, eller medvirket til dette, og overtredelsen anses som grov, idet det særlig legges vekt på hva slags stoff det gjelder, kvantumet og overtredelsens karakter

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

Torsdag 31. januar 2008 ca kl 18.45 i B AS sine lokaler i ----veien -- i X, medvirket han til innførsel av seks poser på til sammen 1888,38 gram som inneholdt stoffblandinger med minst ett av de følgende virkestoffer i hver av posene: testosteronenentat, nandrolondekanoat, testosteroncyptionat, trenbolonenentat og testosteronpropionat. Samtlige av de nevnte stoffene er anabole steroider som er oppført på dopinglisten."

- (3) Den 7. mars 2011 tok statsadvokatene i Oslo ut ny tiltale mot A. Post I gjaldt grov overtredelse av § 162 b ved oppbevaring av dopingmidler, og grunnlaget i tiltalen lyder slik:

"Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

Fredag 22. januar 2010 ca kl. 18.30 i -----veien -- i Y oppbevarte han betydelige mengder dopingmidler:

- 2684,19 gram pulver inneholdende testosteron
- 1770,8 gram pulver inneholdende stanozolol
- 2199,33 gram pulver inneholdende nandrolon
- 490,27 gram pulver inneholdende drostanolon
- 694,3 gram pulver inneholdende metandienon
- 514,36 gram pulver inneholdende oksymetolon
- 298 gram pulver inneholdende dehydroklormetyltestosteron
- 284,59 gram pulver inneholdende oksandrolon
- 10 stk tabletter inneholdende oksandrolon
- 5,5 stk tabletter inneholdende mesterolon
- 32 stk tabletter inneholdende oksandrolon
- ca 1340 stk tabletter inneholdende fenylpropanolamin
- ca 600 stk tabletter inneholdende efedrin
- 47 stk tabletter inneholdende stanozolol
- 105 stk 10 ml hetteglass inneholdende 100 mg nandrolonfenylpropionat pr ml
- 12 stk 10 ml hetteglass inneholdende 200 mg boldenoncyptionat pr ml
- 75 stk 10 ml hetteglass inneholdende 100 mg trenbolonacetat pr ml
- 2 stk 10 ml hetteglass inneholdende 0,2 mg clenbuterol pr ml
- 4 stk 2 ml hetteglass inneholdende 100 mg nandrolondekanoat pr ml
- 2 stk 10 ml hetteglass inneholdende 300 mg nandrolondekanoat pr ml
- 9 stk 1 ml ampuller inneholdende 250 mg testosteron pr ml
- 3 stk 1 ml ampuller inneholdende 100 mg nandrolondekanoat pr ml"

- (4) Post IV i tiltalen gjaldt overtredelse av straffeloven § 372 annet ledd. Grunnlaget var at han hadde utgitt seg for å være en annen og opprettet postboks i vedkommendes navn.
- (5) Asker og Bærum tingrett avsa dom i saken den 9. februar 2012. Tiltalte ble dømt for de to postene om grov dopingforbrytelse og for overtredelse av straffeloven § 372 annet ledd, til en straff av fengsel i fire år og seks måneder, hvor ett år ble gjort betinget med en prøvetid på to år. Tiltalte ble også dømt til å tåle inndragning av en rekke dopingpreparater og hjelpemidler, samt 12 500 kroner. Videre ble han dømt til å betale saksomkostninger med 5 000 kroner.
- (6) Tiltalte anket over straffutmålingen til Borgarting lagmannsrett. Lagmannsretten avsa 10. september 2012 dom med slik domsslutning:
- "I tingrettens dom, domsslutningen punkt 2, gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 3 – tre – år og 6 – seks – måneder, hvorav 1 – ett – år av straffen gjøres betinget med en prøvetid på 2 – to – år."**
- (7) Påtalemyndigheten anket over straffutmålingen til Høyesterett. Professor Peter Hemmersbach ble oppnevnt som sakkyndig for Høyesterett og avga forklaring under forhandlingene.
- (8) *Mitt syn på saken*

- (9) Saken gjelder fastsettelse av straff for innførsel av om lag 1,9 kg og oppbevaring av om lag 7,2 kg i det alt vesentlige anabole androgene steroider, som ut fra virkestoffene i beslaget er beregnet til å utgjøre ett års uavbrutt misbruk for 272 personer.
- (10) De generelle egenskapene til slike steroider er omtalt i rapport av 20. februar 2009 fra professor Asbjørg S. Christophersen ved Folkehelseinstituttet. Anabole steroider virker som mannlige kjønnshormoner, og bidrar til å utvikle mannlige kroppsegenskaper. Det gjelder særlig utvikling av muskelvev, og dopingmidler brukes da også primært for å øke muskelmassen ved trening. I terapeutisk sammenheng brukes anabole steroider der kroppens egen produksjon av mannlige kjønnshormoner er redusert. Ved doping brukes det ofte opp til 10 ganger mer enn anbefalte terapeutiske doser, men også doser på 100 ganger terapeutisk dose er rapportert.
- (11) Bruk av anabole steroider kan ha en rekke bivirkninger. I høringsbrev fra Helse- og omsorgsdepartementet av 22. juni 2012 med forslag til forbud mot erverv, besittelse og bruk av visse dopingmidler heter det på side 6 under henvisning til uttalelse fra Hormonlaboratoriet Aker ved Oslo universitetssykehus:

"Anabole steroider påvirker den finstemte reguleringen av hormonproduksjonen i kroppen og setter den ut av balanse. Bruk av anabole steroider er også dokumentert å gi økt risiko for hjerte- og karsykdom og leverskade. Videre kan bruk av AAS medføre redusert fruktbarhet eller i verste fall sterilitet ved at kroppen stanser egenproduksjonen av testosteron og sædceller hos menn, og kan hos kvinner påvirke menstruasjonssyklus. En del anabole steroider blir også omdannet til østrogen, noe som kan medføre at menn begynner å utvikle kvinnelige bryster. Hos kvinner kan brystene bli mindre. Andre kosmetiske konsekvenser knyttet til bruk av anabole steroider er kviser, økt hårtap og strekkmerker i huden hos brukere som har en svært hurtig vekst i muskelmassen. Dette gjelder begge kjønn. Kvinner som bruker anabole steroider utvikler over tid mer mannlige trekk, og mange av disse trekkene er irreversible."

- (12) Det er videre mistanke om at bruk av anabole steroider fører til økt aggresjon, men en slik sammenheng har vært vanskelig å påvise sikkert. I ovennevnte høringsbrev på side 9 legges det under henvisning til ny oppsummering av kunnskapen på feltet til grunn at det er en sammenheng mellom anabole steroider og økt aggresjon. Det er videre mistanke om en rekke andre psykiske bivirkninger av dopingbruk.
- (13) Jeg går da over til å se på forholdene i vår sak. Innførselen av dopingmidlene skjedde ved bestilling fra Z. Tiltalte skulle hente pakken med dopingpreparater på posten for en bekjent som han skyldte penger, og skulle få slettet gjeld på 15 000 kroner for dette.
- (14) Domfellelsen for oppbevaring bygger på at tiltalte i januar 2010 leide et lokale i Y som han etter hvert tok i bruk for lagring av dopingpreparater. Om beslaget i lokalene heter det i tingrettens dom:

"Ved ransaking i lokalene den 22. januar 2010 fant politi og tollvesen dopingmidler av forskjellig art med en total brutto vekt på ca 8,9 kg. Ved nærmere analyse viste det seg å utgjøre 7 048 000 mg anabole androgene steroider i pulverform i tillegg til noen tabletter, til sammen ca 7 200 000 mg anabole androgene steroider. I tillegg ble det funnet en begrenset mengde andre dopingmidler og noen andre legemidler som ikke er inntatt på dopinglisten. Det ble også funnet store mengde utstyr for produksjon av dopingmidler, herunder en pillepresse, hetteglass, ca 35 000 glassampuller, ca 40 000 aluminiumskapsler (korker), flere ruller med ferdig påtrykte merkelapper, sprøyter, fargetilsetningsmidler, hetteklemmer, plastkanner med olje, oppskrifter på formentlig dopingproduksjon mv. Politiet har anslått lagerets størrelse til ca 3 x 1,5 meter. Vitnene

har beskrevet lageret som stappfullt av esker, bager og koffertyer med utstyr. Dopingmidlene lå innpakket i sølvfargede plastposer i bager."

- (15) Ved straffutmålingen må det tas utgangspunkt i mengden stoff saken gjelder. Det dreier seg i dette tilfellet om vel 9 kg dopingmidler. Om lag 97 prosent består i følge professor Hemmersbach av anabole androgene steroider (AAS) i pulverform. Pulveret brukes til å lage piller, og til å lage flytende steroider som tas ved hjelp av sprøyter. Resten av beslaget består av anabole androgene steroider i tablettform eller som injeksjonspreparat, samt noen dopingmidler som ikke er anabole steroider. De sistnevnte utgjør en liten mengde og er ikke analysert med tanke på styrkegrad.
- (16) Renheten av stoffblandingen i det første beslaget varierte mellom 65 og 100 prosent, mens renheten av pulveret i det andre beslaget varierte mellom 75 og 100 prosent. Når det gjelder renheten av dopingmidler generelt, er det opplyst at beslagene i økende grad gjelder forholdsvis rene stoffer, som i det vesentlige i foreliggende sak.
- (17) Det sentrale spørsmål i saken er hvordan man skal beregne mengden dopingmidler på en måte som sier noe om spredningspotensial og bruk med sikte på sammenligning med kvantum i andre lignende saker. Dette er ikke helt enkelt. I praksis brukes ofte flere dopingpreparater sammen (såkalt stacking), og mengden av de enkelte stoffene blir da avpasset i forhold til hverandre. Det er videre vanlig å ta steroidene i kurer, som kan variere fra 6 til 10 uker, men også kurer på mellom 4 og 24 uker finnes omtalt i misbrukslitteraturen ifølge professor Hemmersbach. Mellom hver kur er det vanligvis en pause eller endring til bruk av andre anabole steroider.
- (18) Det er derfor vanskeligere å operere med et antall rusdoser som i narkotikasaker, siden dette både vil avhenge av om stoffet brukes sammen med andre stoff og opplegget for kurene. Heller ikke antall kurer er noe godt kriterium.
- (19) I dommen i Rt. 2008 side 1167 er det i avsnitt 8 vist til at beslaget ved omregning tilsvarte et nærmere antall års uavbrutt misbruk. Aktor har med støtte i denne dommen anført at det ved straffutmålingen bør tas samme utgangspunkt her. Den sakkyndige har derfor beregnet hva beslaget tilsvarer ved uavbrutt misbruk av det enkelte stoff med utgangspunkt i det som utgjør rent virkestoff i beslaget, og hvor dagsdosen er beregnet til om lag 10 ganger terapeutisk dose. Jeg er enig i at dette er et hensiktsmessig utgangspunkt der dette lar seg beregne.
- (20) For de enkelte stoffer i beslaget er det etter omregning til preparat med anabole androgene steroider lagt til grunn følgende dagsdoser:

50 mg:
dehydroklorometyltestosteron
drostanolon
metandienon
oxandrolonpreparat
stanozololtabletter
trenbolonacetat

75 mg:
boldenonester

100 mg:
 nandrolonpreparat
 oxymetolontabletter
 mesterolontabletter
 nandrolonestere

150 mg:
 testosteronpreparat og testosteronestere

(21) Basert på disse forutsetningene har den sakkyndige beregnet at mengden dopingmidler i vår sak utgjør til sammen 272 år med kontinuerlig misbruk, eller om man vil, ett års uavbrutt misbruk for 272 personer.

(22) Ved den konkrete straffutmålingen må det videre tas hensyn til domfeltes befatning med stoffet og hans rolle i den forbindelse. Hans medvirkning til innførselen skjedde ved at han hentet pakken med dopingmidlene for en bekjent. Når det gjelder det største partiet, bygger jeg som lagmannsretten på at han ikke var hovedmann i saken, men at han var et viktig og nødvendig ledd i distribusjonen av dopingmidlene. Lagmannsretten har vist til tingrettens beskrivelse av tiltaltes rolle ved oppbevaringen, som er gjengitt slik:

"... Det er tiltalte som leide lageret for oppbevaring av alt utstyret og dopingmidlene. Leiekontrakten var inngått i hans daværende svogers navn. Dette førte til at svogeren ble pågrepet og arrestert før han ble sjekket ut av saken. Det var bare tiltalte som hadde tilgang til lageret. Det var han som tok varene ut fra lageret, og som hentet varer til lageret. Han hentet blant annet pillepressen i en peisforretning på Alnabru. I tillegg har tiltalte opprettet postbokser for tilsendelse av utstyr, dopingmidler og penger. Utskrift av en e-post fra november 2007 viser at han sendte kunder beskjed om innbetaling av penger til sin egen postboks. Han ordnet også med adresser hos kamerater som ble brukt til mottak av forskjellig utstyr. Han hadde ikke noen fast avtale om betaling for sin innsats, men mottok i tillegg til kontanter fra andre involverte, ferdig produserte dopingmidler som han solgte til bekjente. Retten kan ikke se at han har hatt noen begrenset rolle som skulle tilsi en mildere vurdering av ham. Han har vært aktiv i distribusjonen med sikte på å tjene penger, og han har drevet virksomheten over flere år. Han har selv opplyst å ha tjent mellom kr 200.000 og kr 300.000."

(23) Strafferammen for grov dopingforbrytelse er fengsel inntil 6 år, og straffeloven § 62 første ledd får anvendelse. I Rt. 2008 side 1167 ble straffen for medvirkning til oppbevaring av anabole steroider tilsvarende 116 års uavbrutt misbruk satt til fengsel i tre år, jf. avsnitt 8 i dommen. Det ble lagt vekt på at gjerningsmannen var oppdragsgiver og hovedmann for beslaget, jf. avsnitt 12. Vår sak gjelder et betydelig større kvantum. Videre gjelder domfellelsen for en mindre del innførsel, som bedømmes strengere enn oppbevaring. På den annen side er tiltaltes rolle ikke like sentral. Samlet sett mener jeg, som lagmannsretten, at riktig utgangspunkt ved straffutmålingen er fengsel i om lag fire år og seks måneder.

(24) Tiltalte tilsto like etter pågripelsen og forsøkte ikke å redusere egen rolle eller hevde at han ikke visste hva som var i de beslaglagte pakkene med dopingpreparater. Dette har forenklet etterforskningen og domstolsbehandlingen, og bør føre til et tilståelsesfradrag på om lag 20 prosent, jf. straffeloven § 59 andre ledd.

(25) Saken har blitt gammel. For forholdet fra 2008 er noe av forklaringen at pådømmelsen ble utsatt da tiltalte ble tatt for nye forhold i 2010, og påtalemyndigheten ønsket samlet pådømmelse. Likevel må den samlede tidsbruken her få betydning for straffen, og jeg er

enig med tingretten og lagmannsretten i at dette bør føre til at ett år av straffen gjøres betinget.

- (26) I skjerpene retning er det videre lagt vekt på domfellelsen for identitetsmisbruk, jf. straffeloven § 372 andre ledd og § 63 andre ledd.
- (27) Jeg finner på denne bakgrunn at lagmannsrettens dom på fengsel i tre år og seks måneder, hvor ett år av straffen er gjort betinget, er en passende straff. Anken må etter dette forkastes.
- (28) Jeg stemmer for denne

D O M :

Anken forkastes.

- (29) Dommer **Tønder:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (30) Dommer **Indreberg:** Likeså.
- (31) Dommer **Bergsjø:** Likeså.
- (32) Dommer **Gjølstad:** Likeså.
- (33) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

Anken forkastes.

Riktig utskrift bekreftes: